

Krondyrs vandring

GPS-halsbånd på fem kronhinder og SMS-beskeder skal give en langt større og mere sikker viden om artens træk mønster og adfærd.

Tekst: Jan Skriver og Max Steinar **Foto:** Lars Haugaard, Jan Skriver og Flemming Højer

NATUR/VILDTFORVALTNING: De blev lokket med roer og på et splitsekund fanget under et 14 gange 14 meter dropnet. Men det varede en måned, inden dyrene lod sig lokke ind under nettet, så fangsten lykkedes en aften i det tidlige forår.

Nu løber de fem kronhinder omkring i terrænet på eller omkring Ovstrup Hede med gule øremærker og GPS-halsbånd, der sender signaler, som skal gøre os alle klogere på kronvildtets vaner og vandring gennem året.

– Øvelsen går ud på at afdække kronvildtets færden i terrænet under forskellige omstændigheder. Hvordan reagerer de, når der er jagt eller andre forstyrrelser i deres område? Hvor er de i midvinteren eller i højsommeren? Og hvordan veksler dyrene for eksempel mellem heden ved Ovstrup og de store statsejede plantager omkring Ulfborg og Sdr. Feldborg? Disse spørgsmål håber vi at finde svar på, siger skov- og landskabsingeniør Lars Haugaard, Institut for Bioscience, Faunaøkologi, Aarhus Universitet.

Han er en af de få fagfolk i Danmark med specialviden i

håndtering og montering af GPS-halsbånd på vilde dyr. At håndtere sky dyr som krondyr er en disciplin, der kræver erfaring.

Pas på de mærkede dyr

– Vi valgte at fange med lokkemad og net på Ovstrup Hede, fordi vi med den metode er sikker på, at dyrene bliver, hvor de er, når de fanget. Hvis man bruger bedøvelsesgevær, kan dyret løbe langt væk, inden det lægger sig ned, siger Lars Haugaard, der håber, at jægerne vil holde hånden over de mærkede hinder, som alle bærer synlige gule øremærker.

På krondyrenes halsbånd sidder en batteridrevet GPS-sender, der leverer data via mobiltelefonnettet. Hver ottende time bliver der sendt SMS-beskeder, der fortæller, hvor det pågældende dyr har opholdt sig for hver time de seneste otte timer. Hver sender vil, om alt går vel, fungere i to år og levere op imod 30.000 positioner.

– I alt 15 krondyr på Ovstrup Hede skal efter planen fan-

Da dyrene havde vænnet sig til de opsatte fangstnet, turde de godt gå ind under dem for at æde. Foto: Lars Haugaard.

I Danmarks største dyrehave – Tofte Skov – stopper al fodring af kronvildt efter vinteren 2019/2020, hvor dyrene får i alt cirka 150 tons foder. Hvordan vil de reagere på det? Det skal denne GPS-mærkede hjort og 11 andre mærkede dyr være med til at afdække. Foto: Jan Skriver.

afdækkes

ges og mærkes med GPS-sender. Resultaterne skal gerne bidrage til at gøre os alle i stand til at manøvrere bedre mellem de mange interesser, der knytter sig til kronvildtet. Aage V. Jensen Naturfond har en interesse i en vis mængde krondyr, som holder hedens natur åben og sikrer den biologiske mangfoldighed. Lodsejerne, der driver landbrug i nabolaget af heden, er ofte plaget af krondyrene, som æder deres afgrøder, mens jægerne gerne vil jage dyrene og helst de store hjorte. Jo mere vi ved om kronvildtets færden, desto bedre kan vi tilgodese alle parter, siger Lars Haugaard.

Også i Tofte Skov og Mose, der udgør den sydlige halvdel af Danmarks største fredede landområde Lille Vildmose i Østhimmerland, er kronvildtet med i et GPS-projekt finansieret af Aage V. Jensen Naturfond, der ejer størsteparten af den himmerlandske vildmose.

Hvad betyder manglende fodring?

Her er 12 krondyr, både hinder og hjorte, blevet bedøvet,

Mandskabet i fuld gang med at udstyre en af de bedøvede hinder med GPS og gult øremærke til projektet på Løvenholm. Foto: Flemming Højer.

Pas på de mærkede dyr!

Alle med interesse for kronvildt er naturligvis nysgerrige efter at blive meget klogere på det største danske landpattedyrs adfærd. At indfange og udstyre dyrene med GPS er et både besværligt og dyrt projekt, og derfor bør alle riffeljægere selvfølgelig undgå at skyde et af disse dyr.

Det gælder også for de hinder, der i et nøjagtigt lignende projekt er blevet mærket med GPS på Djursland, mere præcist på Løvenholm, en skovejendom på godt 3.300 hektar.

Her er det planen at fange og GPS-mærke fem til ti krondyr, enten hjort, hind eller kalv, helt afhængigt af hvad der lige lykkes at fange.

Indtil nu er der fanget en smalhind og en hind, som begge to er blevet GPS-mærket og udstyret med gult mærke i højre øre (i lighed med dyrene fra Ovstrup), og en hjortekalv, som kun er udstyret med et rødt øremærke. Disse dyr går altså rundt på Løvenholm og i teorien resten af Djursland, så vær venlig at udvise agtpågivenhed i indeværende sæson, så der ikke ved et uheld bliver skudt et af de mærkede dyr.

mst@jaegerne.dk

sundhedstjekket og har fået GPS-halsbånd sat på. Dette forskningsprojekt skal fortælle, hvordan krondyr reagerer, når vinterfodringen af vildtbestandene i Tofte Skov helt hører op efter vinteren 2019/2020.

I årtier har krondyr og vildsvin i Tofte Skov, der er Danmarks største dyrehave på cirka 4.000 hektar, i vintermånederne fået et tilskud af foder i form af wraphø, havre, helsæd, majs og roer.

I alt 150 tons pr. sæson til 600 stykker vildt. Så hvordan vil dyrene bruge områdets forskellige naturtyper, når fodringen hører op? Det er hovedspørgsmålet i Tofte Skov og Mose. GPS-senderne vil give et svar.

loknord@jaegerne.dk

Efter at være "vakt til live" af dyrlægen er hinden frisk og springer ud i skoven. GPS-halsbåndet er meget tydeligt, og desuden har hun også et gult øremærke, så pas på disse dyr i den indeværende jagtsæson! Foto: Flemming Sørensen.